

Unge uden ungdomsuddannelse lever på offentlig forsørgelse

25-årige uden ungdomsuddannelse lever i langt højere grad af offentlige overførsler i voksenlivet, end de unge der som 25-årige har gennemført en ungdomsuddannelse. Samtidig bidrager unge med ungdomsuddannelse med mere end 400.000 kr. per person til de offentlige finanser fra de er 25 til 31 år. Det er 800 gange så meget som personer uden ungdomsuddannelse.

af privatøkonom **Mie Dalskov**

12. januar 2009

Analysens hovedkonklusioner

- At gennemføre en ungdomsuddannelse som ung har afgørende betydning for, hvor meget man bidrager til eller trækker på det offentlige som voksen.
- Mere end hver femte, der ikke fik en ungdomsuddannelse, lever som 31-årig hovedsageligt af overførselsindkomster fra det offentlige. Dette gælder omvendt kun for hver tyvende af de 31-årige, der havde fået en ungdomsuddannelse, inden de blev 25 år.
- En 25-årig uden ungdomsuddannelse bidrager typisk med 500 kr. til de offentlige finanser frem til 31-års alderen, mens en 25-årig med ungdomsuddannelse bidrager med over 400.000 kr. Det svarer til, at unge, der gennemfører en ungdomsuddannelse, bidrager 800 gange så meget til de offentlige finanser, som personer uden ungdomsuddannelse.

Kontakt

Privatøkonom
Mie Dalskov
Tlf. 33 55 77 20
Mobil 42 42 90 18
md@ae.dk

Presseansvarlig
Janus Breck
Tlf. 33 55 77 25
Mobil 40 61 34 38
jb@ae.dk

Unge uden uddannelse lever på statens regning

I denne undersøgelse følges en gruppe unge, der var 25 år imellem 2000-2002, frem til i dag. Formålet er at undersøge, hvor stor betydning det har for de unge, om de har gennemført en ungdomsuddannelse eller ej. Resultaterne viser meget klart, at det at stå uden ungdomsuddannelse som 25-årig har stor betydning senere i livet – både hvad angår den enkeltes muligheder, men også for samfundsøkonomien.

Analysen viser blandt andet, at unge uden ungdomsuddannelse i gennemsnit får 29 procent af deres bruttoindkomst fra offentlige overførsler. For de unge, der har fået en ungdomsuddannelse, gælder det kun 10 procent af indkomsten.

Til syvende og sidst betyder dårlig arbejdsmarkedstilknytning, lavere indkomst og det store omfang af offentlig forsørgelse, at det koster samfundet milliarder af kroner, at så mange unge ikke får en ungdomsuddannelse.

Målt fra 25 til 31-års alderen bidrager en person med ungdomsuddannelse typisk med over 400.000 kr. til de offentlige finanser, mens en person uden ungdomsuddannelse bidrager med bare 500 kr. Så meget desto værre er det, at regeringen i øjeblikket er langt fra deres egen målsætning om, at 95 procent af en årgang skal have en ungdomsuddannelse. De nyeste tal viser, at det kun er 80 procent af en ungdomsårgang, der i dag får en ungdomsuddannelse. Så der er lang vej igen, hvilket har store konsekvenser – både for samfundet og de unge.

Ungdomsuddannelse betyder alt for en god start på livet

De seneste tal fra Undervisningsministeriet viser, at andelen af unge, der får en ungdomsuddannelse, er langt under målet på 95 procent. Faktisk har andelen siden 2001 ligget nogenlunde konstant på 80 procent, hvorved en femtedel af en ungdomsårgang står uden anden uddannelse end grundskolen.

Tidligere analyser fra AE har påvist, at unge, der ikke påbegynder en ungdomsuddannelse, har markant dårligere tilknytning til arbejdsmarkedet end de skolekammerater, der kom videre i uddannelsessystemet efter folkeskolen.

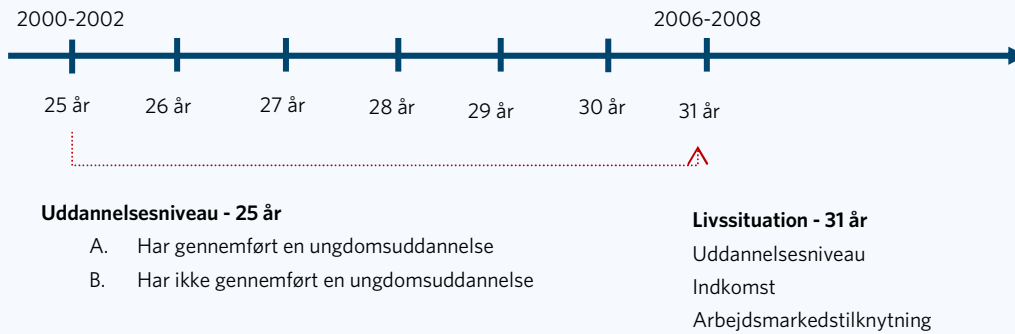
Denne analyse ser på, hvilken betydning det har for statskassen, om de unge gennemfører en ungdomsuddannelse? Hvor meget bidrager de unge, der som 25-årige ikke har gennemført en ungdomsuddannelse, dvs. enten en erhvervsfaglig uddannelse eller en gymnasial uddannelse, til de offentlige kasser.

Helt konkret er tre årgange af 25-årige udvalgt i årene 2000-2002, hvorefter deres arbejdsmarkedstilknytning og livssituation er undersøgt 6 år senere, dvs. 2006-2008, hvor de unge er blevet 31 år. Metoden er nærmere beskrevet i boks 1.

Boks 1. Metoden i undersøgelsen

Analysen undersøger, hvordan det er gået de 25-årige i 2000-2002 senere i livet afhængigt af, om de har fået en ungdomsuddannelse. De 25-årige er fulgt i 6 år, dvs. frem til 2006-2008, når de er 31 år.

Metoden kan illustreres således:

Hver fjerde 25-årig har ingen ungdomsuddannelse

Blandt de 25-årige i 2000-2002 har omkring hver fjerde ingen ungdomsuddannelse. Årgangene af 25-årige ligger på 70-76.000 personer, og heraf har langt størstedelen en ungdomsuddannelse enten i form af en gymnasial udannelse, en erhvervsuddannelse eller begge dele. Ca. 18-19.000 unge i hver årgang står imidlertid uden en ungdomsuddannelse som 25-årig og har dermed kun grundskolen i bagagen. Dette ses i tabel 1.

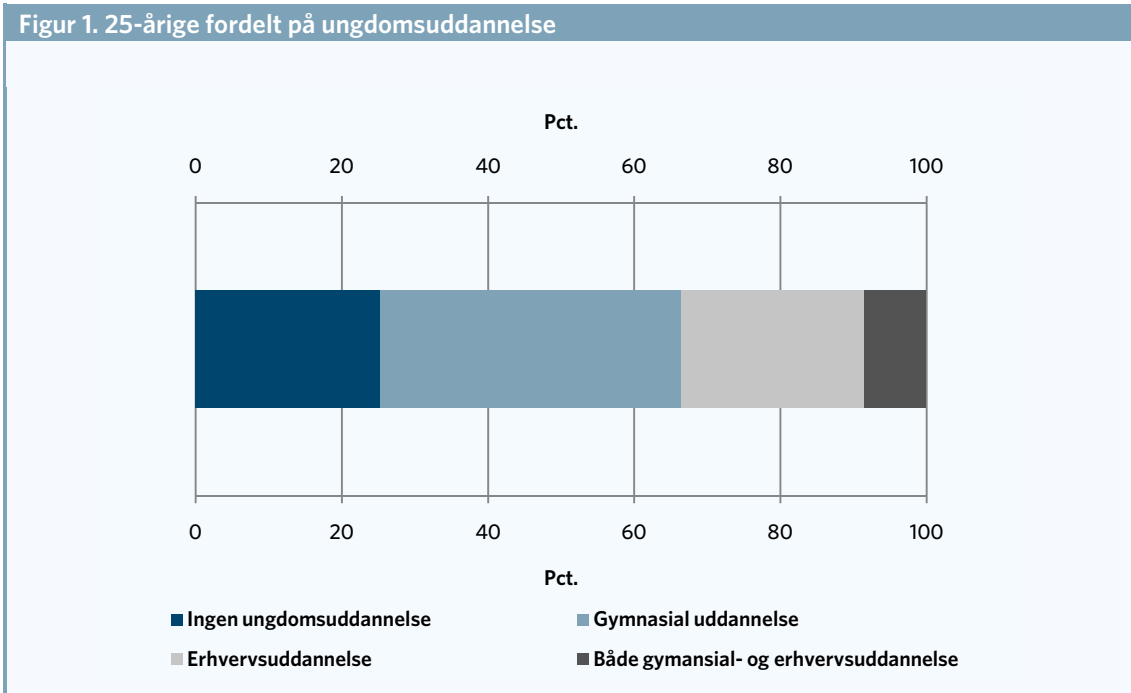
Tabel 1. 25-årige fordelt på ungdomsuddannelse

	2000	2001	2002
		Antal pers.	
Har ingen ungdomsuddannelse	18.940	19.280	17.670
Har ungdomsuddannelse	56.340	56.930	52.360
Heraf kun gymnasial	30.930	31.500	28.840
Heraf kun erhvervsfaglig	19.300	19.110	17.260
Heraf begge	6.110	6.320	6.260
I alt	75.270	76.210	70.020

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata, IDA, (2000-2002).

Ses der på de 25-årige under ét har 25,2 procent af de 25-årige ikke andet end en grundskoleuddannelse – det vil sige hver fjerde 25-årig. Til sammenligning har 41,2 procent en gymnasial uddannelse, mens 25 procent har en erhvervsuddannelse. Hele 9 procent har begge dele. Figur 1 viser den procentvise fordeling.

Selvom det er muligt at få en ungdomsuddannelse senere i livet, er det alarmerende, at hver fjerde 25-årig kun har et uddannelsesniveau svarende til folkeskolens afgangsprøve. Som 25-årig er det 9-10 år siden, at vedkommende forlod folkeskolen. Der har så at sige været masser af tid til at uddanne sig.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata, IDA (2000-2002).

Unge uden uddannelse lever af offentlig forsørgelse

Tabel 5 viser fordelingen af den disponible indkomst, dvs. samlet indkomst inklusiv overførsler efter skat, for de 31-årige afhængig af deres uddannelsesniveau som 25-årig. Det ses, at de 31-årige, der havde fået en ungdomsuddannelse i 25-årsalderen, har en del mere til sig selv, end dem der ikke gjorde. De unge, der har fået en ungdomsuddannelse, har typisk en indkomst på 209.000 kr., mens de unge, der ikke har fået en ungdomsuddannelse, typisk har 170.300 kr. efter skat - og det er vel at mærke, hvor overførsler er medtaget. Forskellen er på 39.000 kr. eller 23 procent.

Tabel 5. Disponibel indkomst som 31-årig fordelt på ungdomsuddannelse som 25-årig

	25-årige med ungdomsuddannelse	25-årige uden ungdomsuddannelse
	Pct.	
Under 100.000 kr.	8,0	12,9
100.000-200.000 kr.	34,4	54,4
200.000-300.000 kr.	47,4	25,1
300.000-400.000 kr.	6,7	1,6
400.000-500.000 kr.	1,0	0,3
Over 500.000 kr.	0,7	0,2
Uoplyst	1,8	5,5
I alt	100,0	100,0
Median, kr.	209.300	170.300

Anm.: Lønindkomsten er fremskrevet til 2009-priser ud fra lønserien i ADAM.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata, IDA.

En måde at sammenfatte betydningen af arbejdsmarkedstilknøytning og indkomst er at se på, hvor stor en del af den samlede bruttoindkomst, der kommer fra offentlige overførsler.

Tabel 6 viser, hvor stor en andel af de 31-åriges indkomst, der stammer fra indkomstoverførsler som f.eks. kontanthjælp, førtidspension eller sygedagpenge. Blandt de 25-årige, der ikke har fået ungdomsuddannelse, er det kun halvdelen, der slet ingen overførsler har fået. For gruppen af 25-årige, der har taget en ungdomsuddannelse, gælder det for 68 procent.

Generelt viser tabel 6, at de 25-årige, der ikke fik en ungdomsuddannelse, modtager langt mere i indkomstoverførsler. I gennemsnit modtager de 29 procent af deres indkomst fra offentlige overførsler, mens det kun gælder for 9 procent af dem, der fik en ungdomsuddannelse.

Tabel 6. Andel af bruttoindkomst som 31-årig, der kommer fra indkomstoverførsler

	25-årige med ungdomsuddannelse	25-årige uden ungdomsuddannelse
Ingen	68,1	49,3
1 - 25 procent	19,7	15,5
26 - 50 procent	5,1	6,8
51 - 75 procent	2,6	6,5
76 - 100 procent	4,5	22,0
I alt	100,0	100,0
Gennemsnitlig andel	0,09	0,29

Anm.: Overførsler dækker sygedagpenge udbetalt af kommunen, arbejdsløshedsdagpenge, andre a-kasseydelse, kontanthjælp, revalidering, offentlige pensioner, orlovsydelse samt uddannelsesydelse til ledige.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata, IDA.

Manglende ungdomsuddannelse koster milliarder på de offentlige finanser

Forskellen i arbejdsmarkedstilknytning ses tydeligt, når der ses på nettoeffekten på de offentlige finanser fra 25-31-års alderen. Tabel 7 viser nettoeffekten af skatteindbetalinger og overførsler fra det offentlige fordelt på, om de unge som 25-årige havde fået en ungdomsuddannelse. 47 procent - næsten halvdelen - af de 25-årige, der ikke havde fået en ungdomsuddannelse, har en negativ effekt på de offentlige finanser målt over de 6 år, der er fra 25-års alderen, til de er 31 år. For de unge, der havde fået en ungdomsuddannelse, gælder det kun for 20 procent (f.eks. SU-stipendier).

Kun 35 procent af de unge, der ikke fik en ungdomsuddannelse, har et positivt bidrag på mere end 250.000 kr., mens det samme gælder for 63 procent af dem, der fik en ungdomsuddannelse.

Ses der på den typiske nettoeffekt på de offentlige finanser, er det meget tydeligt, at det er en god samfundsinvestering at sikre alle unge en ungdomsuddannelse. Målt i 2009-priser bidrager en 25-årig med en ungdomsuddannelse typisk med 416.800 kr. frem til 31-års alderen, mens en 25-årig kun bidrager med 500 kr. For hver ung kan man så at sige investere mere end 400.000 kr. i at sikre vedkommende en ungdomsuddannelse.

Tabel 7. Nettoeffekt på offentlige finanser 25-31 år fordelt på ungdomsuddannelse som 25-årig		
	25-årige med ungdomsuddannelse	25-årige uden ungdomsuddannelse
Negativ	19,8	47,1
0-50.000 kr.	3,8	6,6
50-250.000 kr.	13,5	11,5
Over 250.000 kr.	62,9	34,8
I alt	100,0	100,0
Median, nettoeffekt	416.800	500

Anm.: Tabellen viser nettoeffekten på de offentlige finanser fra frem til de 32 år for de 25-årige. Effekten er beregnet som skatteindbetalinger fratrukket summen af alle overførsler (indkomstoverførsler, SU-stipendier, boligstøtte og børnetilskud).

Anm.: Skatteindbetalingerne er fremskrevet til 2009-priser med ADAM, mens overførsler er fremskrevet med satsreguleringsprocenten.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata, IDA.

Der er brug for et kursskifte på uddannelsesområdet

De nyeste tal for 2007 fra UNI-C viser, at knap 25 procent af en ungdomsårgang ikke får en ungdomsuddannelse, når der måles 10 år efter folkeskolen, dvs. når de "unge" har passeret de 26 år. De 25 procent vil i 2009 svare til, at 15.000 26-årige står uden ungdomsuddannelse, hvis uddannelsesniveaueet for 2007 holdes fast. Dermed vil statskassen gå glip af 6,2 mia. kr., hvis man blot regner effekten ud fra 25 til 31-års alderen.¹

Med andre ord er det en rigtig god investering at sikre ungdomsuddannelser til alle, da der ikke skal meget til, før investeringen er tjent hjem. En 25-årig uden ungdomsuddannelse bidrager kun med 500 kr. - eller næsten ingenting - mens en ung med en ungdomsuddannelse sikrer de offentlige finanser over 400.000 kr. Samfundet har simpelthen ikke råd til at lade være.

AE mener derfor, at alle unge skal have mulighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse. Løsningen bør være at udvikle og nytænke uddannelsessystemet samtidig med at indføre ret og pligt til 13 års uddannelse, hvilket dog ikke må forveksles med 13 års skolepligt. Det værste, vi kan gøre i forhold til de skoletrætte, er at udvide skolepligten til 13 år.

Den udvidede undervisningspligt vil ikke mindst kræve, at der kommer tilbud til de skoletrætte elever med mere praktisk indhold, men også at der kommer flere praktikpladser. Gang på gang må unge på landets erhvervsskoler opgive deres uddannelse, idet de ikke kan få en praktikplads, når grundforløbet er slut. Udfordringen i, at alle unge skal have en ungdomsuddannelse, er en opgave, som samfundet har pligt til at løse.

Flere af AEs prognoser peger på, at samfundet i fremtiden får brug for endnu mere højtuddannet arbejdskraft, og på trods heraf er udbuddet af uddannelsespladser ikke tilstrækkeligt. I stedet for er der brug for en ansvarlig uddannelsespolitik, der kan give et højt uddannelsesniveaue og dermed en øget vækst og velstand.

¹Gevinsten målt i nettoeffekt er 416.300 kr. jf. tabel 7. For i alt 15.000 unge svarer det til 6,2 mia. kr.